

die reputatie hoofdzakelijk gebaseerd was op het beeld van de buitenwijken, niet geheel verwonderlijk. Vooral de periode 1880-1900 was een tijd van ongekende groei van de haven, van zeer sterke toeneming van het aantal inwoners en een massale woningbouw. Was er in die tijd in Nederland een tweede stad welke zich zo sterk uitbreidde? De opbloeiende havenstad vroeg kostbare werken waarmee grote kapitalen gemoeid waren. De havenexpansie stond op de eerste plaats, maar wie bekommerde zich om de problemen van de stedenbouw? De woonstad moest zichzelf bedruipen. En, wanneer er werkelijk stedenbouwers waren die leiding wilden geven aan stadsaanleg en woningbouw, was er geen wetsapparaat dat hun daarbij ten dienste kon zijn.

In dit artikel zal getracht worden een schets te geven van de bevolkingsgroei en de woningbouw in Rotterdam in de jaren 1880-1900. De ontwikkeling in de jaren vóór 1880 wordt beschreven voor zover dit nodig is om de veranderingen die na dit jaar hebben plaatsgevonden duidelijker te kunnen doen uitkomen.

De bevolkingsgroei wordt in het eerste hoofdstuk besproken. Hoofdstuk 2 is gewijd aan de stadsuitbreiding tot 1883 en de grote veranderingen daarna. In het derde hoofdstuk wordt beschreven wáár men bouwde en wát voor soort huizen men bouwde in de jaren 1880-1900. Tenslotte wordt in het vierde hoofdstuk aandacht geschonken aan de bouwers zelf.

I. DE BEVOLKINGSGROEI

Wanneer we de Rotterdamse bevolkingsstatistieken van de vorige eeuw bekijken, en we richten dan onze aandacht eerst op

Tabel 2: De bevolking van Rotterdam.

<i>tijdstip</i> <i>1 januari</i>	<i>absoluut</i>	<i>rel. t.o.v. 1830</i>	<i>idem</i> <i>(Nederl.)</i>	<i>rel. 1880</i>
1830	72.000	100	(100)	48
1840	78.000	108	(109,4)	52
1850	89.000	124,6	(116,9)	59,3
1860	106.000	147,2	(126,6)	70,6
1870	121.000	168	(136,9)	80,6
1880	150.000	208,3	(153,5)	100
1890	203.000	282	(172,6)	135,3
1900	319.000	440	(195,2)	212,6